

FBN NORSK FAMILIEEIERSKAP*Norges største nettverk for eiere av familiebedrifter*

Finansdepartementet, Skattelovavdelingen
postmottak@fin.dep.no

Oslo, 21. september 2026

Deres ref.: Høring av NOU 2026: 9

Høringssvar fra FBN Norsk Familieeierskap til NOU 2026: 9

Veien mot et bedre og mer forutsigbart skattesystem

Skattekommisjonens forslag går i riktig retning på flere punkter, men er samlet sett ikke tilstrekkelig til å sikre konkurransedyktige rammevilkår for eiere av familiebedrifter i Norge. Det samlede skattetrykket for norsk, personlig eierskap er høyt sammenlignet med land Norge konkurrerer med om kapital og kompetanse, og svekker over tid norsk eierskap, investeringsevne og fremtidig skattegrunnlag. FBN Norsk Familieeierskap ber regjeringen og Stortinget bruke det videre arbeidet med et bredt skatteforlik til å redusere den samlede eierbeskatningen og styrke forutsigbarheten for næringslivet.

1. Om FBN og familiebedriftenes samfunnsbetydning

FBN Norsk Familieeierskap (heretter FBN) er Norges største nettverk for eiere av familiebedrifter, med over 200 bedrifter og rundt 1300 enkelteiere som medlemmer. Medlemsbedriftene er mellomstore familiebedrifter, industrikonsern og familieeide investeringsselskaper.

Familieeierskap har noen verdifulle særtrekk som ofte overses. Eierne tenker i generasjoner, ikke i kvartaler, noe som gir seg utslag i hvordan bedriftene drives: forskning viser at de reduserer i mindre grad bemanningen i nedgangstider og investerer i sine lokalsamfunn over tid. I privat sektor jobber fire av ti ansatte i familiebedrifter, og i distriktene er andelen opp mot seks av ti. Familieeide selskaper er særlig viktige for sysselsetting utenfor de store byene. Eierskap som er forankret lokalt og nasjonalt bidrar til at beslutningsmakt, hovedkontorfunksjoner og langsiktig kapital blir værende i landet og i lokalsamfunnet.

Dette gjenspeiles også i medlemsmassens adferd: 93 prosent av våre medlemsbedrifter gir private samfunnsbidrag til idrett, kultur og forskning, og om lag halvparten (46 prosent) har roller innen beredskap og totalforsvar.

Dette er kvaliteter samfunnet er tjent med å bevare, ikke svekke gjennom et skattesystem som insentiverer salg av bedrifter til utenlandske eiere eller utflytting av norske eiere.

Kommisjonens mandat er å foreslå en helhetlig skattereform som sikrer et konkurransedyktig skattenivå for norsk næringsliv. FBN mener kommisjonen beveger seg i riktig retning på flere områder, men at den ikke løser hovedutfordringen: sammenlignet med de fleste land vi konkurrerer med om kapital og eierskap, gjør det norske skattesystemet det mer krevende å eie og videreutvikle en bedrift for norske eiere i Norge. De øvrige nordiske landene har avvirket formuesskatten¹ som er særlig krevende for eiere av familiebedrifter, ettersom den både virker konkurransevridende i favør av utenlandsk eierskap og må betales uavhengig av om bedriften går godt eller dårlig.

2. Hva sier eierne selv? Funn fra FBNs medlemsundersøkelse

Vinteren 2026 gjennomførte FBN en omfattende medlemsundersøkelse om skatt og rammebetingelser², med svar fra rundt 110 eierfamilier³. Funnene gir et ganske entydig bilde:

- 97 % oppgir formuesskatten som den mest utfordrende skatten, foran utbytteskatt (64 %)
- 95 % mener formuesskatten har negative konsekvenser for privatøkonomi og bedrift
- 81 % opplever dagens skattesystem som lite forutsigbart
- 71 % mener skattesystemet i stor grad påvirker investeringsbeslutninger negativt
- 62 % mener det norske skattesystemet hemmer langsiktig eierskap, og 55 % at det vanskeliggjør generasjonsskifte
- 58 % har vurdert å flytte ut av Norge av skattemessige årsaker, 10 % oppgir at noen i familien allerede har flyttet ut, og 20 % har flyttet investeringer eller kapital ut av landet

Mekanismen som beskrives er den samme uansett bransje og bedriftsstørrelse: formuesskatten forfaller uavhengig av bedriftens resultat og likviditet, og eierne må ofte ta ut utbytte for å betale den - et utbytte som beskattes på nytt. Som en respondent formulerte det: hver krone i eierens formuesskatt koster bedriften 1,6 kroner, fordi den må hentes ut som beskattet utbytte.

¹ NVCA's [oversikt](#) viser at Norge har det minst næringslivsvennlige skatteregimet i Norden.

² [FBNs medlemsundersøkelse om skatt og rammebetingelser](#).

³ Antall eiere per eierfamilie varierer fra noen få til opptil 120.

For enkelte eiere er ikke utbytte engang en tilgjengelig utvei. Ved høy kapitalbinding og tilhørende gjeld er utbytterestriksjoner fra bankene normalen. Da er ikke utbytte bare dyrt, det er kontraktsmessig utelukket.

Eiernes høye skattebelastning fører til at kapital som ellers kunne finansiert investeringer og nye arbeidsplasser, i stedet går til en privat skatteregning. Resultatet er at kapitalen i økende grad settes i trygge, likvide plasseringer fremfor mer risikofylte investeringer, som oppstart og venture. Familieide investeringsselskaper er viktige investorer for norske oppstarts- og vekstselskaper⁴. Når kapital i økende grad plasseres i tryggere og mer likvide plasseringer, som fond og rentepapirer, er dette en uheldig utvikling gitt at Norge fra før har den svakeste tilgangen på risikokapital og lavest investeringsaktivitet i tidligfase i Norden⁵.

3. Formuesskatt på arbeidende kapital: forslaget er ikke tilstrekkelig

Kommisjonen foreslår å fjerne alle verdsettelsesrabatter (20 % for aksjer, 30 % for driftsmidler), mot at satsen samtidig reduseres til 0,25–0,75 prosent (fra dagens 1,0–1,1 %). Isolert sett tilsvarer fjerning av rabattene en økning i skattegrunnlaget på 25 % for aksjer og 43 % for driftsmidler. Hvorvidt dette samlet gir en reell lettelse for familiebedrifter, er derfor usikkert og avhenger helt av hvor i det foreslåtte intervallet den endelige satsen ender.

FBN støtter særmerknaden fra kommisjonsmedlemmene Fjeldstad og Syversen om at formuesskatt på arbeidende kapital bør fjernes helt. Skatten rammer uavhengig av om bedriften går med overskudd eller underskudd, og er konkurransevridende: utenlandske eiere av konkurrerende norske selskaper betaler ikke tilsvarende skatt.

Dersom formuesskatten likevel videreføres, mener FBN at den bør suppleres med et skattefritak for den delen av utbyttet som går til å dekke eierens ilagte formuesskatt. For mange eiere av familiebedrifter er det formuesskatten – ikke forbruk – som er den viktigste driveren for uttak av utbytte: eiere som ønsker å beholde kapitalen i virksomheten, tvinges likevel til å ta ut utbytte for å dekke en skatt som verken er knyttet til inntekt eller likviditet. Slik reglene er i dag, blir denne delen av utbyttet i praksis dobbeltbeskattet: først gjennom formuesskatten, deretter gjennom utbytteskatten på uttaket som skal dekke den.

FBN foreslår derfor at det ikke skal betales utbytteskatt på den delen av utbyttet som tilsvarer eierens ilagte formuesskatt; utbytteskatt skal betales som i dag på resten.

Forslaget endrer verken satsen eller grunnlaget for formuesskatten som sådan, men fjerner en utilsiktet dobbeltbeskatning knyttet til utbytte som skal dekke den, og lar mer kapital bli værende i familiebedriftene.

FBNs anbefaling

- Formuesskatt på arbeidende kapital bør fjernes helt.
- Dersom den videreføres: satsen låses til 0,25 prosent, kombinert med en tydelig politisk forpliktelse om at fjerning av rabattene ikke senere kombineres med en sats i øvre del av intervallet.
- Uavhengig av satsnivå: det innføres skattefritak for den delen av utbyttet som går til å dekke eierens ilagte formuesskatt.

4. Norske eiere diskrimineres sammenlignet med utenlandske

Formuesskatten betales bare av norske, personlige eiere. En utenlandsk eier av et konkurrerende norsk selskap slipper denne kostnaden og kan reinvestere overskuddet, noe som over tid gir et systematisk fortrinn i kapitaltilgang, ikke fordi utenlandske eiere er dyktigere investorer, men fordi skattesystemet legger en ekstra kostnad på norsk eierskap.

⁴ SSB rapport: [Fra oppstart til vekst](#) (2025)

⁵ [NVCA's aktivitetsrapport 2025](#)

Skattekommisjonen erkjenner selv mekanismen, men konkluderer likevel med at formuesskatten bør videreføres i redusert form. Kommisjonsmedlemmene Pedersen og Thorstad peker på at en utenlandsk eier med samme avkastningskrav etter skatt vil kunne verdsette en investering høyere, nettopp fordi vedkommende slipper formuesskatt. FBN mener denne konkurranseulempen bør veie tungt: skal skattesystemet bli mer konkurransedyktig, i tråd med kommisjonens mandat, må norske eiere likebehandles med utenlandske, ikke bare få en mindre ulempe enn i dag. Større likebehandling mellom utenlandske og norske aksjonærer vil i praksis kun oppnås gjennom å redusere eller fjerne formuesskatten.

5. 12-årsregelen i utflyttingsskatten bør avvikles

De aller fleste norske familieeiere ønsker å være i Norge, tett på sine bedrifter og lokalsamfunn. Like fullt har 58 prosent av medlemskontaktene som har besvart vår undersøkelse på vegne av eierfamiliene vurdert å flytte ut av Norge av skattemessige årsaker. Rundt ti prosent har allerede flyttet eller har noen i familien som har gjort det.

Flere eiere beskriver en innlåsingseffekt som gjør det vanskelig både å rekruttere internasjonal kompetanse til Norge og å flytte tilbake for eiere som allerede har flyttet ut. FBN ser positivt på den foreslåtte oppmykningen av utflyttingsskatten, men mener dissensen fra Bjerke, Pedersen og Thorstad bør vektlegges: 12-årsregelen, der hele utflyttingsskattekravet forfaller etter 12 år selv om aksjene ikke er realisert, bør oppheves. Kombinasjonen av løpende formuesskatt på uoppgjorte verdier og en tidsbegrenset exit-skatt bidrar til at gründere i økende grad etablerer selskaper i utlandet fra første dag, fremfor å bygge dem i Norge.

Videre stiller FBN seg positiv til Kommisjonens forslag om å innføre et unntak fra utflyttingsskatt for personer med midlertidig botid i Norge. Som Kommisjonen påpeker, har både Danmark og Tyskland tilsvarende unntaksregler, og det er ingen grunn til at Norge skal ha mindre gunstige regler enn disse landene. Et slikt unntak er viktig for norske bedrifters mulighet til å benytte utenlandske arbeidstakere midlertidig. Dette gjelder ikke minst bedrifter med internasjonal virksomhet, der det er viktig at ansatte i utenlandske datterselskaper kan arbeide i Norge for en periode. Ofte dreier det seg om spesialister eller personer i ledende stillinger.

6. Utbytteskatt og grunnlagsutvidelser: regningen må ikke bare flyttes

Kommisjonen foreslår uendret sats på aksjeinntekter (37,84 %), men flere grunnlagsutvidelser ment å finansiere formuesskattelettelsene: strengere regler for innbetalt kapital (anslått 2 mrd. kroner i økt proveny), nye regler for privat konsum i selskap, og realisasjonsbeskatning ved arv/gave til selskaper og stiftelser. Samlet marginalsatt på utbytte er i dag 51,5 prosent, opp fra 46,7 prosent i 2019. En reform som reduserer formuesskatten, men samtidig strammer inn utbyttesiden, kan gi eierne av familiebedrifter liten eller ingen reell lettelse. FBN ber om at formuesskatt og utbytteskatt vurderes i sammenheng, og sikrer at en eventuell reform faktisk reduserer den totale eierbeskatningen, ikke bare forskyver den.

7. Forslag FBN støtter

Skattekommisjonen kommer med flere anbefalinger som FBN støtter, blant annet:

- Videreføring av fritaksmetoden og skjermingsfradraget, og forslaget om at opparbeidet skjermingsfradrag skal inngå fullt ut i gevinst- og tapsberegningen ved realisasjon.
- Forbedringer i utflyttingsskatten: redusert avdragssats i utdelingsregelen (fra 70 til 37,84 %), fradrag for betalt kildeskatt, unntak for midlertidig botid (etter dansk modell), og vurdering av fradrag for etterfølgende verdifall innen tre år. Dette er viktig for Norge som vertsland for høy internasjonal kompetanse.
- Forslaget fra Bjerke, Fjeldstad, Pedersen, Syversen og Thorstad om fradrag i formuesskatten for annen inntektsskatt betalt samme år, slik at formuesskatten fungerer mer som en minimumsskatt, i tråd med 80-prosentregelen som ble avviklet i 2008.
- At flertallet fastholder skattemessig kontinuitet ved ordinære generasjonsskifter til personlige arvinger bosatt i Norge er viktig for familiebedrifter, der eierskap normalt overføres innad i familien og ikke bør utløse likviditetskrevenende beskatning ved overføringen.

8. Forutsigbarhet er nødvendig, men ikke tilstrekkelig alene

FBN støtter kommisjonens vekt på et bredt og langvarig skatteforlik. 81 prosent av eierne i vår undersøkelse opplever dagens system som uforutsigbart, og hyppige, uvarslede endringer gjør det vanskelig å planlegge investeringer over flere år. Vi advarer likevel mot en logikk der forutsigbarhet erstatter et lavere samlet skattetrykk: stabilitet rundt et for høyt skattenivå løser ikke problemet, det gjør bare virkningen mer forutsigbar. Et skatteforlik av lang varighet, ti år eller mer, må kombineres med en reell reduksjon i den samlede eierbeskatningen.

9. Den skjulte arveskatten og behovet for mer kunnskap

Da arveavgiften ble avviklet fra 2014, ble skattemessig kontinuitet innført som hovedprinsipp ved arv og gave: den som arver en bedrift overtar giverens opprinnelige inngangsverdi, i stedet for at denne skrives opp til markedsverdi. Det er grunn til å tro at dette har gitt staten større inntekter enn arveavgiften ga. Det bør derfor synliggjøres hvor store inntekter staten har hatt som følge av at kontinuitetsprinsippet ble innført da arveavgiften ble fjernet. Departementet var selv tydelig når det gjelder den forventede konsekvensen av dette da ordningen ble innført:

«En overgang til skattemessig kontinuitet som hovedprinsipp ved arv og gave innebærer økt inntektsskatt samlet sett. Dette er en følge av at arving eller gavemottaker ikke lenger kan oppskrive skattemessig inngangsverdi og avskrivningsgrunnlag til markedsverdi, men må overta forgjengerens skattemessige stilling.»

Prop. 1 LS Tillegg 1 (2013–2014) punkt 5.1

Denne økte inntektsskatten er ikke en engangshendelse, men en fremtidig forpliktelse: den oppstår i det arven eller gaven mottas, men blir først synlig når bedriften selges, i praksis ofte i en senere generasjon. Skattekommisjonen skriver i del 3.7.2 at «Norge har heller ikke skatt på arv og gaver». FBN mener denne formuleringen er upresis for nedarvede familiebedrifter spesielt: det som reelt sett finnes, er en betydelig latent gevinstbeskatning som er direkte utløst av at eierskiftet skjedde ved arv eller gave innad i familien.

Statens inntekter fra denne skatten er dårlig dokumentert. Etter det FBN kjenner til, finnes det i dag ingen offentlig oversikt over hvor mye den innbringer staten år for år. Tolv år etter avviklingen av arveavgiften vet man med andre ord fortsatt ikke om forutsetningen fra 2013 har slått til: at kontinuitetsprinsippet minst skulle veie opp for provenybortfallet fra arveavgiften.

Kunnskapshullet gjelder ikke bare provenyet, men også eierskapskonsekvensene. I vår dialog med eiere, fremkommer det ofte at familiebedrifter selges til utenlandske eiere, enten helt eller delvis. En årsak som ofte trekkes frem, er at formuesskatten skaper et løpende, krevende likviditetsbehov hos eierne. FBN har imidlertid ikke funnet noen helhetlig, tilgjengelig oversikt over omfanget av slike salg i relevante forskningsmiljøer, og kan derfor ikke dokumentere hvor stor denne sammenhengen faktisk er.

FBN henstiller til følgende:

- (i) At det etableres separat regnskapsføring/synliggjøring av skatteinntektene fra realisasjon av latente gevinster ved arv- og gaveovertatte bedrifter, slik at omfanget av denne skatteinntekten kan følges over tid.
- (ii) At det igangsettes offentlig finansiert forskning, gjerne i regi av SSB, på sammenhengen mellom eierbeskatning og salg av norske familiebedrifter til utenlandske eiere. FBN forskutterer ikke et bestemt utfall av en slik studie, men mener spørsmålet er av en slik samfunnsmessig betydning at det bør belyses med et solid empirisk grunnlag.

FBNs anbefalinger til den videre politiske behandlingen

1. Reduser det samlede skattetrykket på eiere av familiebedrifter, se formuesskatt og utbytteskatt i sammenheng.

2. Fjern formuesskatten på arbeidende kapital i sin helhet. Subsidiært: lås satsen til Skattekommisjonens laveste foreslåtte nivå, 0,25 prosent. Dersom formuesskatten videreføres, suppler den med et skattefritak for den delen av utbyttet som går til å dekke eierens ilagte formuesskatt.
3. Likebehandle norske og utenlandske eiere skattemessig, slik at norsk eierskap ikke er strukturelt dyrere.
4. Sørg for at grunnlagsutvidelser i utbytteskatten, herunder strengere regler for innbetalt kapital, nye regler for privat konsum i selskap og realisasjonsbeskatning ved arv/gave til selskaper og stiftelser, ikke spiser opp gevinsten av lavere formuesskatt.
5. Opphev 12-årsregelen i utflyttingsskatten, i tillegg til de øvrige lettelsene kommisjonen foreslår.
6. Hold selskapsskatten på et konkurransedyktig nivå sammenlignet med våre nordiske naboland, og følg utviklingen tett.
7. Vurdér å gjeninnføre en modell tilsvarende 80-prosentregelen (avviklet i 2008), som satte et tak på summen av formues- og inntektsskatt målt i prosent av inntekt, jf. forslaget fra Bjerke, Fjeldstad, Pedersen, Syversen og Thorstad i punkt 7 over.
8. Bevar skattemessig kontinuitet ved ordinære generasjonsskifter til personlige arvinger.
9. Etabler et bredt skatteforlik på minst ti år, forpliktende til et lavere nivå for eierbeskatningen, ikke bare et stabilt nivå.
10. Igangsett offentlig finansiert forskning som kan gi god oversikt over salg av norske familiebedrifter til utenlandske eiere, og etabler en oversikt over statens skattegevinster fra salg av nedarvede familiebedrifter.

Avsluttende merknad

Skattekommisjonens rapport inneholder flere forslag FBN støtter, særlig videreføringen av fritaksmetoden og forbedringene i exit-skattereglene. Men skal Norge lykkes med omstilling og nyskaping de neste tiårene, må det samlede skattetrykket på norske eiere ned, ikke bare fordeles annerledes.

Med vennlig hilsen

Jan Henry Hansen, styreleder i FBN Norsk Familieeierskap

Cecilie Grønntun, Leder kommunikasjon og samfunnskontakt, FBN Norsk Familieeierskap

Kontaktinformasjon:

+47 90652638

E-post: cecilie@fbn.no

FBN Norsk Familieeierskap

Næringslivets Hus, Middelthuns gate 27 NO-0368 Oslo, Norway